

ROMÂNIA LIBERĂ - 21 aprilie 1990 -

Opinia Libere

DE OPINIE, INFORMAȚIE ȘI

Răscumpărarea crimelor

Au trecut destule zile de când improvizatul nostru mini-parlament ne-a oferit acel spectacol înecăscut în care, luând în discuție decretul privind despăgubirile cuvenite deținuților politici, nu că au val la și votat. Participația de convalescență suficient de lungă pentru noi, cel puțin urmând totul la televizor, ca să pe mai amândună cu de răsună și să inoculă atunci cu atita forță de penetratie în suflet. Iată însă că nu-i așa trecerea timpului nu estompează amărăciunea, ba ne-o amplifică. Obsedați de un simplu calcul contabilicesc făcut în așa sedintă nu de vreun contabil oarecare, ci de un prestigios domn academician, economist de renume. Așadar, as în materie financiară, priceput să-si spună cuvântul nu la nivelul unei întreprinderi de rând, ci la nivelul cel mai de sus, statal. Calculând foarte ușor, mai bine ca oricine „veniturile” și „cheltuielile” statului. Cum am și văzut în sedinta cu pricina, domnia sa, scoțând din buzunar stiloul, a calculat rapid cam cât ar costa toată, înregistrându-l în bugetul, reparatiile alocate fostelor victime ale comunismului. Cam cu cât, deci, ar goli ele sacul țării, cum s-a spus. O grădă onerabilă, adică patriotică. Acest calcul a fost de fapt miezul pierzării lucrate în aceea sedintă. În jurul lui au conglomerat toate celelalte intervenții. Și despre el vrem și noi să vorbim acum.

Știm că în actuala noastră legislație nu sînt admisibile daunele morale. Absența acea-

toră din legislația comunistă e un alt strălucit exemplu despre cât de umană arată în esență „cea mai dreaptă” orinduire socială din lume”. Fie, să nu invocăm daunele morale. Dar la cele de ordin material se cuvine să ne referim.

În orice societate din lume — și nici cea comunistă n-a putut face excepție — orice om care a suferit o pierdere materială are dreptul să fie dezdăunat. Pînă și Ceaușescu, la începutul domniei, cînd l-a reabilitat pe „rătăciții din comunism”, păgubii de Dej și de Stalin (via Ana Pauker și Vasile Luca), le-a restituit casele, le-a stabilit pensii — și pensii foarte mari — lor sau, dacă ei nu mai existau, urmașilor lor. Ba chiar, în euforia aceluia moment, li s-a ordonat organelor judiciare să oblige Statul să acorde despăgubiri substanțiale pentru toate erorile săvîrșite. Textul de lege în baza căruia Statul a plătit toate aceste reparații e în vigoare și azi.

Dincolo însă de problema erorilor judiciare și administrative (mai ales a acestora din urmă, căci ele l-au furnizat pe deportații, pe strămutații cu forța, și au trimis în temniți zeci și sute de mii de oameni fără ca măcar să existe nici umbra vreunei sentințe judecătorești), se pune problema dacă fostii deținuți politici au suferit vreo pagubă materială și care ar fi aceea.

Hai să lăsam la o parte pana metafizică — nemăijindul nici după vreo dăună morală (totul a fost atît de curat în comunism, încît în legislația

lui nu putea să figureze asemenea aberante daune, proprii doar decăzutului capitalism!) și, luînd și noi în mîină un stilou onest, de contabil care nu ține seama decît de cifre, să încercăm să facem un calcul atît de pragmatic ca și al deținutului domn economist de mare renume. „Sine ira et studio!”. Precizînd de la bun început că, știindu-ne așezăm în materie de finanțe și economie, nu ne vom permite să facem și bilanțul. Ci doar, spre călătirea lui, poate, (tu și eu?, amabil, ni-l va face chiar domnia sa), menționînd doar cîteva fapte reale, incontestabile, ce nu se vor decît premisele bilanțului. Iată-le:

a) Deținuții politici n-au putrezit numai în celule fiericite cel ce-au murit repede!). Ei și-au fost albiți să muncească în fabricile din închisori, în lagăre, în mine, la Canal, stuf, etc. Nimic nu se putea sustrage de la muncă, nici cel bolnav. Doar dacă aveau febră de 39 grade, înregistrată pe termometrul sergentului sanitar securist, cel ce-l superviza pe medicul. Boli grave — colici renale, hepatice, infarcte, etc. nu contau. Cine nu avea neapărat 39 de grade pe termometrul sanitarului securist era obligat să iașă la muncă. SA nu mai numim munca asta roble — I-am spori costul. Să-ti zicem numai muncă.

b) Pe zi, norma de lucru a unui deținut politic era dublă

Bonu Rădulescu

(Continuare în pag. a 2-a)

Răscumpărarea crimelor

(Continuare din pag. 1)

față de cea a unui muncitor practic aceeași muncă în libertate sau a unui deținut de drept comun (decretul votat recent ecumenică un an de muncă în detenție cu un an și jumătate de muncă în libertate; de ce nu se doborâș, când normele au fost duble?)

c) Pentru munca depusă, deținutul primea dimineața un vas cu o bucată de piină; la prânz o zeamă chioară de arpacas (floare rară, cartofii și o-h-o! piară săcbitoare fasole) cu aceeași minusculă bucată de piină, iar seara resturile ciorbei de la prânz cu a doua bucată de piină. La această ocazie alimentația se adăuga ceva drepturi: dreptul de a primi deasă un pachet lunar, de maximum 5 kilograme, cu sume alimente (interzise p.ăltiturile, lămii, portocale, etc.); țigările, cel mult 100, erau țigăre de securități la jumătate, să nu cumva să conțină bilețele sau dinamită!; dreptul de a avea deasă o singură carte poștală pe lună în care nu puteau să existe mai mult de 5 rânduri; dreptul la un vorbitor lunar — cel mult 10 minute. Astea erau toate drepturile.

d) Dacă deținutul nu și făcea norma, toate astea îi erau su-primate. Și cartea poștală, și pachetul, și vorbitorul. Din cele trei bucati de piină nu i se mai dădea decât una. Și dacă nici după astă-nenă pedepse nu și făcea norma seara, când asto-rit de la lucru revenea în lagăr, nu mai lua drumul barăcii, ci era băgat la carceră. Eliberat de-acolo numai cind reușea să și îndeplinească infernala norma.

e) Menționind munca fiecă-runa, la sfârșitul fiecărei luni se întocmeau state de plată. Pe bătăzii de lucru. Exact ca în orice întreprindere. Cum se vede, pe-lbra birocratie comu-nistă nu putea ocoli nici locu-rile de detenție.

f) Din aceste state de plată (afară cu siguranță în arhivele securității) au dispărut, dar poate că nu și aceste state de plată; sau nu chiar toate; re-ține împede cum cît câștiga pe lună un deținut politic (de citi barăci. Ca să iau exemplul unui an, 1977 să zicem (omul mort la Stalin), un deținut politic câștiga, la Canal de pildă, în jur de 4—5—6 000 lei lunar; o sumă mare și azi, fabuloasă atunci.

g) Din acest bani, deținutul primea în mână (de fapt depusi pe cardul CEC 10—50 lei). Cu care putea să și cumpeze de la simulacru de gheretă sfântă în incinta lagărului, intitulată pre-tențios „Alimentară”, doar mar-meladă și țigară.

h) Restul muncii? Restul, menționat corect tot în statul de plată (cu drumul unei ru-brici speciale, cu titlul „rețineri”). Rămă-nă asta înghitea groșul lui și o bună parte din ce era hrană (nu calculată la valoarea unei subțiri ciorbe de arpacas, ci incluzind și sub-stanțioasă mișcă de la porocă par-nicilor și a familiilor lor). Re-ține vină (a reflectoarelor ce sup-avețeau lagărul de for-țare și spațiile dintre la-găre, înădă în barăci bogate erau marțenă). Reține și că-dera fumne care a-luau în cor-boră copiii de gardă și în locuțele securității, ca să nu

le tremure de frig familiile; deținutul urmind să și încăl-zească barăcile cum pot; cu ciosvirte de lemne furate de pe șantiere, strecurate în lagăr clandestin, ascunse sub haine; vai de cel care, la percheziția obligatorie ce se efectua prin sondaj la revenirea de la lu-cru în lagăr, era prins că aduce vreo bucată de lemn; lemnul se dovedea bumerang, însing-riindu-l pe vinovat și trimițin-du-l la carceră; de unde nu-mai tucă. Dumnezeu, mai pu-tea; să-l s-lveze). Și — atenție! — între atitea „justificate” re-țineri, urmează și una care le întrece pe toate: reținere pen-tru pază. Adică leafa călărilor era plătită tocmai de victime. Pe scurt, toate cheltuielile ce făceau de administrarea acestui univers concentraționar nu erau suportate de cei aflați în afara sirmelor ghimpate, ci de cel îngrădiți de ele.

Socoteala e mult mai amplă, dar să ne oprim aici. Din cele expuse mai sus reiese clar, fie și așa, la o simplă vedere, fără a mai face uz de vreun doct stilou, ce sume imense s-au obținut an de an din munca de robii a deținutilor politici. Acești bani au intrat în bugetul statului — capitolul „venituri” — îngroșind sacul țării. Că ei au fost prost gestionați, nu mai e treaba deținutilor. E treaba economistilor care i-au manevrat și s-au servit de ei. De-ținutii știu că au muncit în chin și sudoare pentru acești bani, că banii li s-au furat, iar acum li vor înapoi. Simplu. Așadar o dreptă restituire. Nici măcar integrală, pe măsura depunerilor, ci abia parțială. Ei nu cer-sese banii nimăhul. Ei reven-dică returnarea măcar a unei infime părți din profitii lor bani. Dacă viața care le-a fost jefuită nu mai poate să le fie restituită, banii da. Și poate că nu apellând neapărat la anemi-cul sac al statului. Poate că ar fi corect, cum se obișnuiește în orice tribunal, ca paguba pri-cindată victimei să fie recupe-rată de la cel vinovat. Dacă mai suprațindesc ceva victime, e de bănuț că mai trăiesc și destui vinovați. Ba încă ei, ne-brăniți ani de zile cu arpacas, ci alimentați cu fel de fel de bunătăți din magazine speciale, e de presupus că arată înflori-tor. Ei au sacii plini, au de unde plăti. Nu, să nu li se ia nimic din ce le aparține de drept. Dar acei ilicit surplus, cumulat din abuzuri și strim-bătăți, pe spina unor oameni care n-au avut altă vină decât că au gândit mai altfel decât ei.

Dar de ce să mai scotocim prin acei numeroși și diversi saci? Cind și acești saci per-sonali sint alimentați din ace-lași mare sac, comun tuturor, bugetul statului. În care trebuie cântați și dreptele despăgubiri cuvenite deținutilor și victime-lor comunismului. Cerința e a Democratiei. Ea ne și impune această „europeană” socoteală.

Să sperăm că această dreptă și morală socoteală va fi făcută în viitorul parlament, cel real. Adică cel rezultat din fățșig ale-gere a țării, și nu confectionat în culise. El va pune mâna pe stilou și va calcula. Să nădărdim că nu va fi același stilou cu care, cindva, se socoteau imensele sume provenite din munca de robii a unor nefericiți, silii să și verse amarul lor bani la bugetul statului, ca să func-tioneze cum e funcționat — adică rălmăntar.